

VYHLÁSENIE PREDKLADATEĽA

o rozporoch k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov

Návrh zákona sa na rokovanie vlády Slovenskej republiky predkladá s rozporom s Ministerstvom financií Slovenskej republiky, s rozpormi s Úradom na ochranu osobných údajov a s rozporom s hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislavou.

Návrh zákona sa predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky bez rozporov so zástupcami verejnosti.

Rozpory pretrvávajú v nasledujúcich oblastiach:

Ministerstvo financií SR (Inštitút finančnej politiky) a hlavné mesto SR Bratislava

- žiadajú prostredníctvom jednotného informačného systému štátnej štatistiky sprístupnenie dôverných štatistických údajov na účely výkonu výskumnej a analytickej činnosti verejným vedecko-výskumným inštitúciám a analytickým jednotkám zriadeným na ústrednom orgáne štátnej správy, orgáne vyššieho územného celku, orgáne Národnej banky Slovenska, orgáne Rady pre rozpočtovú zodpovednosť a orgáne hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy.

Uvedený rozpor sa nepodarilo s Ministerstvom financií SR odstrániť ani na rozporovom rokovaní na štatutárnej úrovni, ktoré sa uskutočnilo 30. decembra 2020.

Stanovisko predkladateľa k pripomienkam MF SR a hlavného mesta:

Sprístupňovanie dôverných štatistických údajov na účely výkonu výskumnej a analytickej činnosti verejným vedecko-výskumným inštitúciám a analytickým jednotkám bez existencie alebo bez preukázania vedeckého účelu a splnenia ďalších podmienok a obmedzení ustanovených najmä čl. 20 ods. 4 a čl. 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 z 11. marca 2009 o európskej štatistike a o zrušení nariadenia (ES, Euratom) č. 1101/2008 o prenose dôverných štatistických údajov Štatistickému úradu Európskych spoločenstiev, nariadenia Rady (ES) č. 322/97 o štatistike Spoločenstva a rozhodnutia Rady 89/382/EHS, Euratom o založení Výboru pre štatistické programy Európskych spoločenstiev (Ú. v. EÚ L 87, 31.3.2009) v platnom znení a § 30 ods. 1 a 4 zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení zákona č. 55/2010 Z. z. v prípade údajov zo štatistických zisťovaní by spôsobilo porušenie štatistickej dôvernosti.

V tejto súvislosti poukazujeme na osobitnú úpravu prístupu k dôverným údajom na vedecké účely, ktorá určuje jednotný režim spracúvania dôverných štatistických údajov na tento účel. Podľa § 30 ods. 4 zákona o štátnej štatistike a čl. 23 nariadenia (ES) č. 223/2009 v platnom znení je možné, aby orgán vykonávajúci štátnu štatistiku poskytol prístup k dôverným údajom, ktoré umožňujú len nepriamu identifikáciu štatistických jednotiek výskumným pracovníkom, ktorí na vedecké účely vykonávajú štatistické analýzy. Ak subjekt, ktorý plní vedecké úlohy v rámci riešenia konkrétneho projektu a je schopný zabezpečiť štatistickú analýzu poskytnutých

údajov a plniť opatrenia na zachovanie štatistickej dôvernosti, orgán vykonávajúci štátnu štatistiku neodmietne bezdôvodne požiadavku na takýto prístup.

Štatistický úrad poskytuje dôverný štatistický údaj na vedecké účely (neumožňuje priamu identifikáciu spravodajskej jednotky a je modifikovaný v miere nevyhnutnej na minimalizáciu rizika nepriamej identifikácie spravodajskej jednotky), a to na základe písomnej zmluvy uzatvorenej so žiadateľom, ktorý preukáže, že vykonáva vedeckú činnosť a poskytnutý dôverný štatistický údaj využije iba v rámci výkonu tejto činnosti v konkrétnom výskume, po ktorého skončení spracúvané dáta musí likvidovať. Týmto spôsobom štatistický úrad poskytuje údaje Inštitútu finančnej politiky, Inštitútu vzdelávacej politiky, Inštitútu environmentálnej politiky a pod. Zoznam potenciálne možných subjektov je verejne prístupný napr. cez Informačný systém o vede a technike (portál SK CRIS):

<https://www.skcris.sk/portal/web/guest/register-organizations?rstart=ano>.

Oprávnenie subjektu na prístup k mikroúdajom Eurostatu na vedecký účel je viazaný na schvaľovací proces upravený právne záväznými aktami Európskej únie. Zoznam oprávnených subjektov na prístup k mikroúdajom Eurostatu (ktoré majú od členských krajín) je verejne dostupný na stránke Európskej komisie (Eurostatu) (v predmetnom zozname sa za SR nachádza napr. aj Inštitút finančnej politiky, a aj z tohto dôvodu ho ŠÚ SR považuje za uznávaný výskumný subjekt):

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/203647/771732/Recognised-research-entities.pdf>.

Podľa všeobecných zásad ustanovených v čl. 3 nariadenia Komisie (EÚ) č. 557/2013 zo 17. júna 2013, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o európskej štatistike, pokiaľ ide o prístup k dôverným údajom na vedecké účely, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 831/2002 (Ú. v. EÚ L 164, 18.6.2013) Eurostat môže poskytnúť prístup k dôverným údajom na vedecké účely, ktoré vlastní na účely rozvoja, tvorby a šírenia európskej štatistiky v zmysle článku 1 nariadenia (ES) č. 223/2009, ak sú splnené tieto podmienky:

- a) o prístup žiada uznávaný výskumný subjekt,
- b) bol predložený vhodný výskumný návrh,
- c) bol uvedený druh požadovaných dôverných údajov na vedecké účely.

Štatistický úrad v súlade s nariadením (EÚ) č. 557/2013 upravil svoje interné procesy a definoval podmienky poskytovania dôverných štatistických údajov na vedecké účely, a preto štatistický úrad identifikuje problém najmä v tom, že o prístup má žiadať uznávaný výskumný subjekt. Štatistický úrad zastáva názor, že ak ide o status analytických „centier“ a „inštitútov“ pôsobiacich vo verejnom sektore ako organizačné jednotky orgánov verejnej moci, ich vedecká činnosť nie je oproti etablovaným verejným výskumným inštitúciám, vysokým školám a SAV nijakým spôsobom legislatívne regulovaná ani kontrolovaná. Úpravu tejto činnosti v štatútoch, zriaďovacích listinách alebo vnútorných predpisoch, keďže nejde o právne predpisy, považujeme za nedostatočnú.

Na základe vyššie uvedených dôvodov štatistický úrad zastáva názor a upozorňuje, že úprava novely zákona navrhovaná Ministerstvom financií SR (a hlavným mestom),

nezabezpečí analytickým jednotkám zriadeným na ústrednom orgáne štátnej správy, orgáne vyššieho územného celku postavenie uznávaného výskumného subjektu, t. j. nevyrieši podstatu problému, ktorým je oprávnenosť používateľa na využívanie dôverných štatistických údajov na vedecké účely. Navrhovaná úprava zároveň taxatívnym výpočtom subjektov zužuje súčasný okruh oprávnených žiadateľov o poskytnutie dôverných štatistických údajov na vedecké účely, čo štatistický úrad považuje za rozpor s účelom osobitného právneho režimu poskytovania štatistických údajov, ako ho upravujú zákon č. 540/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov, nariadenie (ES) č. 223/2009 v platnom znení a nariadenie (EÚ) č. 557/2013.

Štatistický úrad apriórne nebráni poskytovaniu dôverných štatistických údajov na vedecké účely, ak budú dodržané podmienky čl. 20 a 25 nariadenia č. 223/2009 a nariadenia č. 557/2013 v platnom znení resp. vnútroštátnej obsahovo zhodnej právnej úpravy podľa § 30 zákona č. 540/2001 Z. z. platnej pre oblasť štátnych štatistík vytvorených na vnútroštátne štatistické účely.

Podmienkou uľahčenia poskytovania dôverných údajov analytickým útvarom na vedecké účely sú zákonom definované postavenie, právomoc, požiadavky na adekvátne odborné zabezpečenie výskumnej činnosti analytických útvarov a podmienky na zabezpečenie dodržiavania opatrení ochrany štatistickej dôvernosti. Takáto úprava uľahčí sekundárne aj prístup analytických útvarov k mikroúdajom Eurostatu.

Uvedená právna úprava analytických útvarov však presahuje predmet úpravy zákona o štátnej štatistike a patrí do predmetu zákona o údajoch, ktorý sa má v podmienkach SR stať všeobecným predpisom pre tok a využitie všetkých údajov v digitálnom priestore Vzhľadom na identifikované súvislosti by príprava tejto úpravy mala byť výsledkom viacstranných rokovaní predkladateľa návrhu zákona o údajoch (MIRRI SR) so štatistickým úradom, Ministerstvom financií SR a dotknutými rezortmi (MŠVVaŠ SR, Úrad vlády SR).

Úrad na ochranu osobných údajov

- viazať možnosť poskytovania štatistických údajov z administratívnych zdrojov údajov na existenciu platnej dohody medzi spoločnými prevádzkovateľmi alebo prevádzkovateľom a sprostredkovateľom podľa nariadenia (EÚ) 679/2016 v platnom znení resp. podľa zákona č. 18/2018 Z. z.;
- obmedziť možnosť spracúvania štatistických údajov orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku, ak ide o údaje chránené zákonným tajomstvom alebo mlčanlivosťou podľa osobitného predpisu;
- neumožniť vzájomné poskytovanie dôverných štatistických údajov medzi orgánmi vykonávajúcimi štátnu štatistiku na štatistické účely;
- nahradiť v definícii dôverného štatistického údaju pojem „všeobecne použiteľný identifikátor“ a vypustiť z nej pojem „rodné číslo“;
- uviesť výslovne v zákone odkazy na povinnosti, že subjekty vykonávajúce čiastkové úlohy v oblasti štátnej štatistiky pre orgány vykonávajúce štátnu štatistiku majú postavenie sprostredkovateľa podľa všeobecných predpisov o ochrane osobných údajov;

- vypustiť alebo upraviť povinnosť orgánu vykonávajúceho štátnu štatistiku neposkytovať údaje získané z administratívnych zdrojov údajov na iné ako štatistické účely;
- zosúladiť ustanovenia zákona o štátnej štatistike zakladajúce obmedzenie práv dotknutej osoby pri spracúvaní jej osobných údajov s čl. 23 ods. 2 všeobecného nariadenia o ochrane osobných údajov.

Stanovisko predkladateľa k pripomienkam ÚOOÚ:

Predkladateľ trvá na navrhovanom znení dotknutých ustanovení, resp. na ich upravenom znení navrhnutom vo vyhodnotení príslušných pripomienok, ktoré premietol do predloženého návrhu zákona, a to z dôvodu, že úplnou akceptáciou návrhov Úradu na ochranu osobných údajov by došlo k sťaženiu až znemožneniu tvorby štátnych štatistík a európskych štatistík na vnútroštátnej úrovni v požadovanej kvalite. Rozpor medzi predkladateľom a Úradom na ochranu osobných údajov nebol odstránený v siedmich pripomienkach, a jednej pripomienke nad rámec predloženého návrhu zákona. Podrobné vysvetlenia k jednotlivým zásadným pripomienkam sú uvedené vo vyhodnotení medzirezortného pripomienkového konania.